

lichaam en zijn grote kop, en een vrijzwemmende vis zoals de kabeljauw. 'Typische' kabeljauwachtige vissen, als de steenbolk, de schelvis en de pollak, hebben een torpedovormig lichaam, drie rugvinnen, twee buikvinnen en een bochtige zijlijn. Bij de vorskwab is de eerste rugvin gereduceerd tot drie stralen en is de tweede rugvin erg lang. Ook de anaalvin is lang, waardoor de vis een wat aalachtig voorkomen heeft. Een zijlijn ontbreekt. Toch behoort de vorskwab tot de kabeljauwachtigen, wat onder andere te zien is aan het minuscule baarddraadje onder zijn kin.

Smaaksensoren

Vorskwabben leven tussen wieren en op rotsige bodems in ondiepe kustwateren. Hoewel de gemiddelde diepte tien tot twintig meter is, zijn ze ook wel op dieptes van meer dan honderd meter opgevisst. Hun verspreidingsgebied strekt zich uit van noordelijk Noorwegen tot aan de Golf van Biskaje en rondom de Britse eilanden. De vissen zijn honkvast en leiden een solitair

en teruggetrokken bestaan. Actieve zwemmers zijn het zeker niet: meestal zitten ze verborgen in een hol of spleet, waaruit ze alleen 's nachts tevoorschijn komen om te foerageren. Ze scharrelen dan laag over de bodem met hun bek vlak bij het zand, op zoek naar prooi.

Kieskeurigheid valt de vorskwab niet te verwijten. Hun dieet bestaat uit bodemdieren zoals zee-sterren, kreeftachtigen, wormen, schelpdieren en kleine vissen, die ze opsporen met behulp van de reuk- en smaaksensoren op hun lippen en op hun gevoelige baarddraad.

Uit het licht

Net als veel andere nachtdieren houden vorskwabben niet van licht. Ze hebben dan ook de neiging om zich terug te trekken als een duiker ze met een felle duiklamp beschijnt. Wil je ze goed bekijken, schijn dan een beetje naast het hol. Zo blijft de vis in de rand van de lichtbundel en heb je alle gelegenheid, want schuw zijn ze niet.

De paaitijd van de vorskwab loopt van mei tot

september. Als de tijd is gekomen om te paren, trekken de dieren bij voorkeur naar een iets grotere diepte. Het vrouwtje loost haar eieren in het water, waar ze door het mannetje worden bevrucht.

De gladde, ronde eitjes zijn minder dan een millimeter in doorsnede en bevatten een olie-druppeltje, waardoor ze lichter zijn dan water en opstijgen naar de bovenste waterlaag. Na ongeveer een week komen de larfjes uit het ei, ze verblijven dan nog enige tijd in het plankton. Als de vorskwabjes ongeveer twee centimeter groot zijn, dalen ze af en zoeken een plekje op de bodem. De vorskwabben die in Zeeland worden gevonden zijn over het algemeen maximaal drie jaar oud.

Gevoelig

Vorskwabben kunnen met elkaar communiceren door te knorren of grommen; vooral in de paaitijd of tijdens agressieve contacten. Dit hebben ze gemeen met een aantal andere leden van de kabeljauwfamilie, waaronder de wijting, schelvis en kabeljauw zelf. Geluiden kunnen helpen een partner aan te trekken en een soortgenoot te herkennen in relatief troebel water.

De geluiden die de kabeljauwachtige vissen produceren, zijn laagfrequent en de snelheid en volgorde van de geluids'pulsen' varieert van soort tot soort. Zelfs tussen individuen van dezelfde soort kan het geluid nog sterk verschillen, waardoor sommige visdeskundigen speculeren dat de geluiden, net als bij zangvogels, een rol zouden kunnen spelen in de afbakening van een territorium of bij de individuele herkenning van naburige soortgenoten.

Vorskwabben staan vermeld op de Rode Lijst in de categorie 'gevoelig'. Het betekent dat deze soort door het ministerie van LNV extra in de gaten moet worden gehouden, omdat ze anders het risico loopt bedreigd te raken.

Toch zien duikers de vissen zeer regelmatig. Zowel in de Oosterschelde als in de Grevelingen kun je de vorskwab op bijna alle duikplaatsen vinden. De laatste jaren wordt deze kabeljauwachtige ook vaak in de Waddenzee gespot.

Boven: Vorskwabben zijn geen actieve zwemmers. Meestal zitten ze verborgen in een hol of spleet, waaruit ze alleen 's nachts tevoorschijn komen om te foerageren.

Linksonder: Net als andere kabeljauw heeft de vorskwab een baarddraadje onder zijn kin.

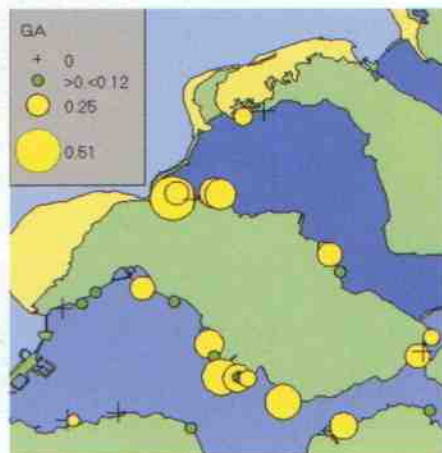
Rechtsonder: De verspreiding van de vorskwab in Zeeland over de periode 1994-2004. GA: gemiddelde abundantie (een relatieve maat voor het voorkomen).

Foto: Joop Stalenburg

Foto: John de Jong

Bron: Stichting Anemoon (www.anemoon.org)